

Толкачова І. А., к.ю.н., доцент,
Масло Н. М., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНИХ ЗАСАД ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Конституція України – це Основний Закон нашої держави, який повинен протистояти свавіллю, захищати права та свободи людини і громадина, забезпечувати верховенство права, що виступає визначальною рисою правової держави, яка виникає і зберігається тільки в умовах існування стійкого громадянського суспільства.

Термін «громадянське суспільство» безпосередньо у тексті чинного Основного Закону України відсутній, сукупність притаманних йому характеристик визначає головні конституційно-правові принципи його формування в Україні. Фундаментальною основою будь-якої моделі громадянського суспільства є визнання пріоритетності прав людини і громадянина, що знайшло своє закріплення у положеннях Конституції України.

Правовий фундамент побудови та розвитку громадянського суспільства забезпечується виключно нормами Конституції України. Так, виходячи з положення Основного Закону про те, що «права і свободи людини і громадянина, закріплені цією Конституцією, не є вичерпними» (ст. 22) [1]. Було б доречно, на нашу думку, закріпити їх шляхом приведення окремих конституційних норм у відповідність з нормами нових законів, які надають ширші права суб'єктам громадянського суспільства.

Відповідні громадські ініціативи були підтримані органами державної влади, що знайшло своє відображення у Стратегії державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні. Поставлено завдання: «...конституційне закріплення в рамках процесу модернізації Конституції України інститутів громадянського суспільства, основ їх взаємодії з органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування...» [2].

Метою Конституції України є побудова вільного демократичного суспільства, у центрі якого – людина, її інтереси і права, її охоронюване законом гідне життя. Представники органів державної влади несуть персональну відповідальність перед кожним українцем за виконання законів [3].

Загальна мета реформ полягає у посиленні ролі українського громадянського суспільства в дотриманні прав людини, гендерної рівності та здійсненні демократичних реформ, сприянні мирному узгодженню інтересів різних груп, а також забезпеченні участі та представництва в

політичних процесах. Посилення участі організацій громадянського суспільства в формуванні політики, її реалізації та моніторингу в сфері прав людини на місцевому та національному рівнях в Україні. В межах цієї першої цілі, пріоритети включають питання доступу до правосуддя і права на справедливий суд; забезпечення свободи вираження поглядів, свободи мирних зібрань; боротьбу з дискримінацією за будь-якою ознакою. Заходи реформування також можуть включати участь організацій громадянського суспільства в розробці законодавства, що захищає права осіб, залучених чи постраждалих в ході поточного конфлікту в Україні.

Згідно з міжнародними оцінками, громадянське суспільство в Україні залишається неконсолідованим та значно відстає у своєму розвитку від громадянського суспільства європейських країн. Поряд із внутрішніми факторами, що визначають низький рівень громадянської активності та організаційної спроможності організацій громадянського суспільства, зовнішнім обмеженням для розвитку громадянського суспільства є недостатньо сприятливе законодавче середовище.

Основою конституційного розвитку громадянського суспільства повинні стати національні інтереси, потреби територіальних громад і права людини загалом, тим паче, що сьогодні конституційне буття держав дедалі більше пов'язане з такими динамічними тенденціями функціонування світової спільноти, як захист прав людини та громадянина [4, с. 10].

В Україні на законодавчому рівні визнано важливість утвердження громадянського суспільства як гарантії демократичного розвитку держави. Тому, в зв'язку з потребами реформування існує необхідність у внесенні відповідних змін до Конституції України стосовно: введення конституційних гарантій недоторканості приватної власності як економічної основи громадянського суспільства; надання права на об'єднання та права на мирні зібрання на рівні з громадянами України усім особам, що перебувають в Україні на законних підставах.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Стратегія державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні: затверджено Указом Президента України від 24 березня 2012 р. № 212/2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/212/2012>
3. Петришин О. В. Верховенство права в системі дії права / О. В. Петришин // Проблеми законності. – 2009. – № 10. – С. 18-30.
4. Волошин Ю. О. Конституційно-правове забезпечення європейської міждержавної інтеграції: теоретико-методологічні аспекти: монографія / за ред. М. О. Баймуратова. – К.: Логос, 2010. – 428 с.